

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lukiškių g. 2, 01108 Vilnius, Lietuva

2025-05-02

Siunčiama tik el. paštu:

finmin@finmin.lt

kristupas.vaitiekunas@finmin.lt

Jolanta.Kiliuliene@finmin.lt;

giedre.vaskiniene@finmin.lt

DĖL MOKESČIŲ ĮSTATYMŲ PAKEITIMO PROJEKTŲ PAKETO

Gerbiamieji,

Lietuvos mokesčių konsultantų asociacija (toliau – LMKA) dėkoja už kvietimą teikti pastebėjimus ir žemiau teikia pastabas ir komentarus dėl mokesčių įstatymų pakeitimo projektų paketo: Nr. 25-6743 "Pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 5, 17, 18, 30, 33, 34, 35, 38-2, 41, 43 ir 56-1 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 30-3 straipsniu įstatymas" Nr. 25-6745 "Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 6, 13-1, 16, 17, 18, 18-2, 19, 20, 21, 27, 34 ir 35 straipsnių pakeitimo įstatymas", Nr. 25-6746 "NEKILNOJAMOJO TURTO MOKESČIO ĮSTATYMO NR. X-233 PAKEITIMO ĮSTATYMAS" Nr. 25-6750 "PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-751 19 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS".

I. LR GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-1007 6, 131, 16, 17, 18, 182, 19, 20, 21, 27, 34 IR 35 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – Projektas).

Dėl keliamų tikslų ir pasitelktų priemonių turinio prieštaravimų

1. Nors Projekte nurodoma, jog įstatymo Projektas yra nukreiptas į aukštesnes pajamas uždirbančius asmenis, tačiau kai kurios pasitelktos priemonės prieštarauja šiam iškeltam tikslui: pvz., įstatymo Projekte numatytas NPD apimties siaurinimas, progresinis apmokestinimas paveiks platų dirbančiųjų sluoksnį, ne tik aukštas, bet ir vidutines pajamas gaunančius gyventojus.

2. Nors Projekte keliamas tikslas skatinti investicijas, aukštąsias technologijas, inovacijas, tačiau tuo pačiu keliamos kliūtys verslui: atsisakoma lengvatos papildomam sveikatos draudimui, kuris yra reali darbdavio priemonė pritraukti kvalifikuotus specialistus, aukštos kvalifikacijos specialistai paprastai turi didesnes pajamas, kurios

patektų į aukštesnio tarifo intervalą. Tokie sprendimai silpnina Lietuvos konkurencingumą tarptautinėje rinkoje.

3. Projektu keliamas tikslas užtikrinti socialinį teisingumą, mažinti pajamų nelygybę, tačiau pats Projektas yra orientuotas tik į apmokestinimo didinimą, nesiūloma plėstis mechanizmų, kaip padėti asmenims, kurie Lietuvoje uždirba žemas ar vidutines pajamas. Pastebėtina, jog EBPO išaiškinimuose, kuriais be kito remtasi rengiant Projektą, numatyta, jog Lietuvoje yra labai aukšti skurdo rodikliai, darbo mokesčių našta (angl. labour tax wedge) Lietuvoje, viršija EBPO vidurkį, ypač žemų ir vidutinių pajamų lygiuose, taip pat yra ženkliai blogesnė nei kaimyninėje Lenkijoje, su kuria Lietuva neretai konkuruoja tarptautinėms aukštųjų technologijų bendrovėms renkantis šalis į kurias investuoti. Be to, nors Projekte kalbama apie poreikį mažinti pajamų nelygybę tuo pačiu numatytos priemonės siaurinti NPD. NPD savo esme yra socialinė ir ekonominė priemonė, kurios pagrindinis tikslas – sumažinti mokesčių našta žemesnes pajamas gaunantiems asmenims ir padidinti jų disponuojamąsias pajamas. Socialinės nelygybės mažinimas neturėtų būti grindžiamas papildomos mokestinės naštos perkėlimu vidurinei klasei, kuri nėra pajamų nelygybės šaltinis.

4. Skirtingas pajamų apmokestinimas istoriškai atsirado todėl, kad skirtingos pajamų rūšys reiškia skirtingą gebėjimą mokėti, skirtingą ekonominę funkciją ir reikalauja skirtingo administravimo. Pajamų apmokestinimo suvienodinimas šiuo atveju išreiškia ne socialinį teisingumą, o tik formalų apmokestinimo vienodumą, kuris gali lemti neproporcingą mokestinę našta tam tikrų rūšių pajamoms.

5. EBPO išvadose, kuriomis remiamasi ir šio įstatymo Projekto aiškinamajame rašte, aiškiai nurodoma, kad Lietuvoje šešėlinė ekonomika sudaro itin reikšmingą dalį – apie 20 proc. BVP. Tačiau vietoje to, kad būtų plėtojamos tikslinės priemonės kovai su šešėliu, didinamas spaudimas jau ir taip mokesčius mokantiems asmenims. Tai formuoja neteisingumo jausmą ir gali turėti pavojingų pasekmių – dalis sąžiningų mokesčių mokėtojų gali būti demotyvuoti, o ilgainiui – paskatinti ieškoti būdų apeiti sistemą ar net trauktis į šešėlį. Tokia kryptis skatina mokestinio solidarumo eroziją. Dalis gyventojų gali imtis pajamų "skaldymo" ar net neapskaitymo, kad bendra suma „netilptų“ į aukštesnius tarifus.

Dėl bendro pajamų krepšelio

6. Į bendrą apmokestinamųjų pajamų krepšelį įtraukiamos visų rūšių pajamos išskyrus dividendus. Projekto aiškinyje rašte numatyta, jog reikšmingą apmokestinamųjų pajamų krepšelio dalį, ypač kai pajamos viršija 120 VDU, sudarytų apmokestinamosios pajamos, kurios iki šiol nebuvo apmokestinamos aukštesniu tarifu, pavyzdžiui, individualios veiklos, taip pat tos su darbo santykiais susijusios arba turto pardavimo bei nuomos pajamos, kurios pagal šiuo metu taikomą apmokestinimą, jų dydį vertinant atskirai, nesiekė pajamų ribos, nuo kurios taikomas progresinis apmokestinimas. Projekte neužsimenama apie tai, kaip reiktų vertinti situacijas, kuomet pajamų lygis kažkuriuo laikotarpiu išsikreipia tik dėl vienkartinio stambaus sandorio (pvz., turto pardavimo). Toks sandoris gali būti vienintelis per visą mokestinį laikotarpį ir neturėti nieko bendro su gyventojų įprastu pajamų lygiu ar jo gebėjimu

mokėti didesnę pajamų mokesčių. Pažymėtina, kad tokio pobūdžio sandoriuose dažnai trūksta likvidumo – gautos pajamos gali būti iš karto reinvestuotos į kitą turtą, o realios „laisvos“ pajamos gyventojui neatsiranda.

7. Bendros visų rūšių apmokestinamųjų pajamų sumos taikymas progresinio tarifo nustatymui, kaip numatyta įstatymo Projekte, ženkliai apsunkina mokesstinės prievolės administravimą tiek gyventojui, tiek mokesčių administratoriui, didina klaidų riziką.

8. Mokestinis aiškumas yra vienas iš kertinių geros mokesčių sistemos principų. Jis reiškia, kad mokesčių mokėtojas gali aiškiai ir iš anksto suprasti, kokios yra jo mokestinės prievolės, koks tarifas bus taikomas, kada ir kiek mokesčių jis turės sumokėti. Šiuo atveju sukuriama sistema, kuri trukdo asmeniui prognozuoti savo mokestinę naštą, kai pajamos gaunamos iš skirtingų šaltinių.

Dėl individualios veiklos

9. Pagal Projektą, individualios veiklos pajamos bus įtraukiamos į bendrą metinį pajamų krepšelį, kuriam taikomi tokie pat progresiniai GPM tarifai (20 %, 25 %, 32 %, 36 %) kaip ir darbo santykiams. Skirtingos veiklos formos tampa mokesčių prasme suvienodintos, nors individuali veikla paprastai reiškia didesnę riziką, nepastovumą, sąnaudas, o darbo santykiai užtikrina stabilumą, apsaugas, nedidelę riziką. Toks vienodas apmokestinimas prieštarauja konstituciniam lygiateisiškumo principui. Lygiateisiškumo principas reiškia ne tai, kad su visais turi būti elgiamasi vienodai, o tai, kad vienodos teisės ir pareigos turi būti taikomos esant iš esmės vienodomis situacijoms. Neteisinga elgtis vienodai su situacijomis, kurios iš esmės skiriasi.

10. Lietuvoje verslumo rodikliai yra itin žemi ir Lietuva jau yra gavusi pastabų dėl to iš įvairių tarptautinių institucijų. Šiuo Projektu bus sudaromos sąlygos šį rodiklį dar labiau pabloginti: Projektas mažina motyvą dirbti savarankiškai, gyventojai bus linkę rinktis saugesnį, bet ekonomiškai mažiau produktyvų samdomą darbą.

11. Ar nėra prieštaravimų tarp 4 ir 9 dalių (45 000 EUR riba fiksuotam mokesčiui ir 42 500 EUR riba 20 % tarifui)? Siūlomo 6 str. 4 d. numato, jog fiksuoto dydžio pajamų mokesčiu gali būti apmokestinamos 45 000 eurų per mokestinį laikotarpį neviršijančios individualios veiklos pajamos. To paties straipsnio 9 d. fiksuoto dydžio pajamų mokesčių sieja su suma, neviršijančia 42 500 eurų per metus. Jei 4 d. tikslas buvo susietas su verslo liudijimų riba, o 9 dalis – su individualia veikla pagal pažymą, reiktų aiškiau tai apibrėžti. Esamas Projektinis 6 straipsnis kelia klausimų dėl praktinio šių nuostatų suderinimo.

Dėl lengvatos panaikinimo savanoriško draudimo įmokoms

12. Projekto aiškinamajame rašte nurodoma, jog „atsisakius lengvatos dėl darbdavio mokamų papildomo (savanoriško) sveikatos draudimo įmokų ir tokią darbuotojo naudą laikant apmokestinamo darbo užmokesčio dalimi, darbdavys ir toliau galės tokiomis sąnaudomis mažinti apmokestinamąjį pelną, kas reikštų, kad tokia darbdavio pasirinkta priemonė darbuotojo lojalumui skatinti būtų svariau finansuojama

paties darbdavio lėšomis, o biudžeto pajamos panaudojamos efektyviau, įgalinant viešųjų paslaugų, pavyzdžiui, sveikatos apsaugos, kokybės ir prieinamumo didinimą“. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane „Naujos kartos Lietuva“, kuria remiamasi įstatymo Projekte, nurodoma, jog 2021 m. Europos Komisijos tvaraus augimo strategijoje buvo akcentuojama, jog užtikrinant aukštos kokybės finansiškai racionalias, įperkamas ir prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas reikėtų inicijuoti socialinės apsaugos ir mokesčių sistemų reformas, kurios darbo jėgai užkrautą mokesčių našta keistų „mažesnį iškraipomąjį poveikį turinčiais mokesčiais.“ Šiuo aspektu, papildomas (savanoriškas) sveikatos draudimas – kaip tiesioginė privataus sektoriaus priemonė mažinti spaudimą viešajai sistemai – turėtų būti skatinamas, o ne apmokestinamas.

13. Lengvatos panaikinimas gali sumažinti darbuotojų sveikatos priežiūros prieinamumą privačiame sektoriuje bei padidinti našta viešajai sveikatos sistemai, jei darbdaviai, netekę paskatos, atsisakys papildomo draudimo darbuotojams.

14. Nors Projekto aiškinamajame rašte teigiama, kad atsisakius darbdavio papildomo sveikatos draudimo įmokų lengvatos valstybės biudžeto pajamos padidės ir bus efektyviau panaudojamos sveikatos apsaugos sistemos gerinimui, šiam teiginiui trūksta konkretumo ir pagrįstumo. Nėra paaiškinta, kaip konkrečiai šios papildomos lėšos bus panaudojamos, kokiems tikslams jos bus skiriamos, ir ar jos iš tiesų prisidės prie sveikatos paslaugų kokybės ar prieinamumo didinimo. Nėra aišku kaip šios lėšos realistiškai atpirks privačiai finansuojamo savanoriško draudimo naudą, kuri šiuo metu yra tiesiogiai ir greitai prieinama darbuotojams.

Dėl vartojamos sąvokos „metinė pajamų dalis“

15. Projektu keičiamoje GPMĮ 6 straipsnio redakcijoje nurodyta:

6 straipsnis. Pajamų mokesčio tarifai

1. Jeigu šiame straipsnyje nenustatyta kitaip, gyventojų pajamos apmokestinamos taip:

1) metinė pajamų dalis, neviršijanti 36 vidutinių šalies darbo užmokesčių (toliau – VDU) dydžio sumos, taikomos apdraustųjų asmenų einamųjų metų valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti, apmokestinama taikant 20 procentų pajamų mokesčio tarifą;

2) metinė pajamų dalis, viršijanti 36 VDU dydžio sumą, bet neviršijanti 60 VDU dydžio sumos, taikomos apdraustųjų asmenų einamųjų metų valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti, apmokestinama taikant 25 procentų pajamų mokesčio tarifą;

3) metinė pajamų dalis, viršijanti 60 VDU dydžio sumą, bet neviršijanti 120 VDU dydžio sumos, taikomos apdraustųjų asmenų einamųjų metų valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti, apmokestinama taikant 32 procentų pajamų mokesčio tarifą;

4) metinė pajamų dalis, viršijanti 120 VDU dydžio sumą, taikomą apdraustųjų asmenų einamųjų metų valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti, apmokestinama taikant 36 procentų pajamų mokesčio tarifą.

16. Iš Projekto siūlomų reguliavimo pakeitimų darytina išvada, kad konkrečiu GPM tarifu bus apmokestinama gyventojų „metinė pajamų dalis“, papuolanti į 6 straipsnyje

nustatymą pajamų intervalą. Visgi, Projektu siūlomuose GPMĮ pakeitimuose nepateikta sąvokos „metinė pajamų dalis“ apibrėžtis. GPMĮ įtvirtintas reguliavimas pajamų mokesčiu apmokestina ne šiaip „pajamas“, bet tik tam tikras pajamas arba tam tikru būdu apskaičiuotas pajamas. Pavyzdžiui, tam tikros pajamos, kurias gauna gyventojas, gyventojų pajamų mokesčiu yra iš viso neapmokestinamos (žr. GPMĮ 17 str.). Dalis gyventojų pajamų (pavyzdžiui, ne individualios veiklos turto perleidimo pajamos), apskaičiuojant apmokestinamąsias pajamas, yra mažinamos turto įsigijimo išlaidų suma. Todėl iš siūlomų reguliavimo pakeitimų lieka neaišku, ką reikės įtraukti į metinę pajamų dalį. Atsižvelgiant į tai siūlome GPMĮ 6 str. 1 dalyje (ir kituose straipsniuose) vartojamą sąvoką „metinė pajamų dalis“ pakeisti į „metinė apmokestinamųjų pajamų dalis“.

17. Iš Projekte siūlomų reguliavimo pakeitimų nėra aišku, kaip bus apmokestinamas ne individualios veiklos turto perleidimas, kai gyventojas tame pačiame mokesiniame laikotarpyje perleidžia kelias turto pozicijas – iš vienu uždirbdamas pelną, iš kitų patirdamas nuostolį. Tarkime, gyventojas (netaikantis investicinės sąskaitos) perleido A įmonės akcijas už 10 000 eurų, akcijų savikaina – 8 000 eurų; B įmonės akcijas už 6 000 eurų, akcijų savikaina – 9 000 eurų. Siūlomi pakeitimai aiškiai neatsako į klausimus:

- a. Kas (pajamos ar pelnas?) nagrinėjamu atveju yra laikoma gyventojų pajamomis, įtraukiamomis į metines pajamas?
- b. Ar apskaičiuojant metinę pajamų dalį yra sudengiamas pelnas iš A akcijų perleidimo su nuostoliu iš B akcijų perleidimo?

18. Papildomos įžvalgos dėl Projekto neapibrėžtumo dėl sąvokos „metinės pajamos“:

- a) jei bus vertinamos tik pajamos („apyvarta“) ir nebus atsižvelgiama į apmokestinamąsias pajamas (rezultatą – pelną/nuostolį), tai bus situacijų, kai gyventojas, gaunantis nedidelį DU ir nuostolingai pardavęs nekilnojamąjį turtą (ar kitą turtą), pvz., Buto pardavimo pajamos 500 tūkst. Eur, savikaina 700 tūkst. Eur, realiai gyventojas patyrė nuostolį, bet pateks į maksimalų (ar kitą progresinį) GPM tarifą;
- b) Jei Projektas būtų pakoreguotas, kad vertinamos apmokestinamosios pajamos, o ne „apyvarta“, tuomet reiktų aiškumo dėl situacijų, (i) jei gyventojas iš kokio nors turto pardavimo gaus nuostolį, ar šis nuostolis mažins bendras apmokestinamąsias pajamas, kai bus vertinama, koks GPM tarifas taikomas, (ii) o jei individuali veikla, kai sąnaudos pagal faktą, bus nuostolinga, ar nuostolis mažins bendras apmokestinamąsias pajamas, kai bus vertinama, koks GPM tarifas taikomas,

- II. LMKA pastabos ir komentarai dėl **LR PELNO MOKESČIO ĮSTATYMO Nr. IX-675 5, 17, 18, 30, 33, 34, 35, 38-2, 41, 43 ir 56-1 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 30-3 STRAIPSNIU ĮSTATYMAS PROJEKTO (toliau – Projektas).**

1. Atsižvelgiant į tai, kad VMI prie FM pralaimėjo bylą LVAT dėl 56-1 straipsnio taikymo, manome, jog nėra korektiška įstatymų leidėjo lygiu bandyti „grąžinti“ ankstesnę VMI poziciją, įrašant ją į įstatymo tekstą. Konkrečiai – siūloma nuostata, kad vertinant priklausymą grupei turi būti žiūrima ne į situaciją perdavimo momentu, bet į paskutinę mokesčio laikotarpio dieną, atrodo kaip bandymas apeiti LVAT išaiškinimą.

Tokia praktika kelia abejonių teisinės valstybės principų požiūriu. Mokesčių mokėtojams nėra suteikiamos tokios pačios galimybės daryti įtaką teisėkūrai po nepalankaus teismo sprendimo, kokias turi VMI veikdama per Finansų ministeriją. Tokiu būdu valstybės institucija, pralaimėjusi bylą, per Seimą iš esmės siekia „anuliuoti“ teismo sprendimą, kuris jai nebuvo palankus.

Suprantama, kad teisminė praktika ne visada būna nepriekaištinga, tačiau šiuo atveju nėra pateikta aiškių ir pagrįstų įrodymų, jog egzistuoja sisteminis „piktnaudžiavimas“, kurį būtina skubiai užkardyti keičiant įstatymą. Todėl kyla klausimas, ar tokie įstatymo keitimai pagrįsti viešojo intereso apsauga, ar labiau instituciniu interesu.

Norime atkreipti dėmesį į nelogiškus ir ekonominiu požiūriu ydingus siūlomus ar taikomus pelno mokesčio pakeitimus, susijusius su nuostolių perkėlimu.

Pirmiausia, būtina priminti, kad mokesčinis nuostolis – tai ne „lengvata“ ar valstybės suteikiama malonė, o įmonės patirtos sąnaudos, kurios dažnai atsiperka tik po keleto metų. Todėl nuostolių perkėlimas į pelningus laikotarpius yra esminė apmokestinimo neutralumo prielaida, o ne mokesčinė privilegija. Dabartinis požiūris, kai nuostolių perkėlimas vertinamas kaip ribotina ar išimtinė galimybė, iškreipia mokesčių sistemos esmę.

Dėl 70 proc. ribojimo, taip pat paminėtina, kad jeigu įmonė, pavyzdžiui, parduoda nekilnojamąjį turtą, kurio amortizacija dėl netikslaus normatyvo ar rinkos pokyčių lėmė mokesčinį nuostolį, tai net ir realiai patyrus nuostolį, įmonė galės juo padengti tik 70 proc. gauto pelno. Tai reikštų, kad mokesčiai būtų mokami net ir pardavus turtą nuostolingai. Dar daugiau – jeigu Valstybinė mokesčių inspekcija interpretuotų, kad tai yra veiklos dalies nutraukimas, gali būti užkertamas kelias likusio nuostolio perkėlimui į ateitį. Praktikoje jau matome tokių atvejų.

Dėl nuostolių perkėlimo tarp grupės įmonių, paminėtina, kad Grupės lygmens nuostolių pripažinimas yra svarbus siekiant neutralumo – nesvarbu, ar veikla vykdoma vienoje, ar keliose įmonėse. Dabartinis apribojimas, leidžiantis naudoti tik einamųjų metų grupės narių nuostolius (bet ne istorinius), jau yra ribojimas. Pvz., nekilnojamojo turto holdingas, valdantis keletą SPV, kurios valdo konkretų NT, negali efektyviai išnaudoti istorinių nuostolių. Siūlomi papildomi ribojimai tik gilina problemą. Logiškesnė būtų alternatyva, kai vietoj nuostolių perkėlimo ribojimo į praeitį būtų taikomas tam tikros sąlygos, pvz., reikalavimas, kad po turto perdavimo veikla būtų vykdoma toje pačioje grupėje bent vienerius metus. Tai užtikrintų, kad perleidimas nėra dirbtinis, bet kartu nebaudžiami realūs ekonominiai sprendimai.

Apibendrinant – dabartinė ir siūloma tvarka nuostolių atžvilgiu kuria mokesčių sistemą, kuri baudžia už ilgalaikius investicinius sprendimus ir iškraipo neutralumo

principą. Tai silpnina verslo pasitikėjimą mokesčių sistema, ypač sektoriuose, kur pelningumas pasireiškia ilguoju laikotarpiu.

2. Siūlome Finansų ministerijai papildomai pagrįsti planuojamą momentinio nusidėvėjimo nuostatą išsamiais poveikio skaičiavimais.

Atsižvelgiant į tai, kad ši nuostata leis ilgalaikį turtą iškart nurašyti į sąnaudas, tikėtina, jog daug įmonių (ypač kapitalui imlių sektorių, pvz., energetikos, NT, pramonės) bent keletui metų iš esmės eliminuos arba reikšmingai atidės pelno mokesčio mokėjimą. Kai kuriais atvejais tai gali būti šimtai milijonų eurų vertės turto, kuris vienu metu taps leidžiamais atskaitymais.

Todėl kyla klausimas: ar Finansų ministerija atliko pakankamą poveikio analizę ir ar gali ją pateikti tiek visuomenei, tiek sprendimų priėmėjams? Tokia analizė yra būtina tiek fiskalinio tvarumo, tiek reformos skaidrumo požiūriu.

Dabartinėje komunikacijoje apie reformą pateikiamas teiginys, kad pelno mokestis didinamas, tačiau minėta momentinio nusidėvėjimo nuostata gali lemti ir priešingą efektą – realų biudžeto pajamų sumažėjimą bent jau artimiausiu laikotarpiu. Jei šis efektas nebuvo tiksliai įvertintas, egzistuoja rizika, kad biudžeto planavimas ir komunikacija su visuomene gali būti klaidinanti.

Norėtusi tikėti, kad šie skaičiavimai buvo atlikti kruopščiai ir yra pagrindžiami.

3. Dėl Pelno mokesčio įstatymo 17 str. 2 d. papildymo nauju 15 p. – stipendijos priskiriamos ribojamų dydžių leidžiamais atskaitymams, siūlytume papildyti Projektą dar viena sąlyga:

- studento stipendija gali būti pripažinta leidžiamais atskaitymais, jei įrodoma, jog ji susijusi su įmonės vykdoma (ar planuojama vykdyti) apmokestinama veikla. Pavyzdžiui, akcentuojamas esamas darbuotojo ar praktikanto statusas, o būsimo ryšio (pvz., potencialios darbo vietos) kriterijai turi būti aiškiai išdėstyti. Tikslas – formuoti ilgalaikį darbo santykį ir užtikrinti kvalifikuotos darbo jėgos pritraukimą.

III. LMKA pastabos ir komentarai dėl **NEKILNOJAMOJO TURTO MOKESČIO ĮSTATYMO NR. X-233 STRAIPSNIO ĮSTATYMAS PROJEKTO** (toliau – **Projektas**).

Dėl Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo siūlomos 6 dalies, numatančios savivaldybėms teisę nustatyti skirtingus mokesčio tarifus atsižvelgiant į:

„mokesčių mokėtojų kategorijas, juridinio asmens dydį, darbuotojų skaičių, apyvartą ar teisinę formą arba fizinio asmens ekonominę, socialinę padėtį“,

kyla rimtų abejonių dėl tokios nuostatos pagrįstumo, proporcingumo ir suderinamumo su mokesčių neutralumo principais.

Tokia nuostata išeina už nekilnojamojo turto apmokestinimo esmės ribų – tai yra turto, o ne mokesčių mokėtojo charakteristikų apmokestinimas. Nėra jokio aiškaus pagrindimo, kodėl tas pats turtas – pavyzdžiui, garažas ar sandėlis – turėtų būti apmokestinamas skirtingai, vien dėl to, kad priklauso mažai ar didelei įmonei, kurios veikla gali vykti visiškai kitame Lietuvos regione.

Toks diferencijavimas sudaro prielaidas nelygiaverčiam vertinimui, o praktikoje jau pastebima, kad kai kurios savivaldybės taiko tokio pobūdžio nuostatas diskriminaciniu pagrindu. Be aiškių kriterijų ir ribų, tai kelia riziką tiek konstituciniam lygiateisiškumo principui, tiek teisinio saugumo standartams.

Dėl gyvenamosios paskirties turto lengvatų taikymo

Siūlomoje tvarkoje savivaldybėms suteikiama teisė taikyti nekilnojamojo turto mokesčio lengvatas gyvenamosios paskirties turtui, kai 50 proc. mokesčio įskaitoma į pačių savivaldybių biudžetus, tokią teisę (savo biudžeto sąskaita suteikti mokesčių lengvatas) savivaldybėms numato tiek pats nekilnojamojo turto mokesčio įstatymas (taip pat ir naujai dėstoma redakcija), tiek ir Konstitucija.

Tai kelia pagrįstų abejonių dėl galimo piktnaudžiavimo – savivaldybės galėtų taikyti lengvatas selektyviai, siekdamos politinės ar kitokios naudos.

Siūlytume įvertinti, ar tokia schema užtikrina pakankamą neutralumo principą ir viešojo intereso apsaugą, ir, jei reikia, numatyti kontrolės arba atskaitomybės mechanizmus, kad būtų išvengta nepagrįstų ar diskriminuojančių lengvatų taikymo.

Apibendrinant, siūlome aukščiau minėtus įstatymų projektus patobulinti, bei esame pasirengę ir toliau konstruktyviai bendradarbiauti su Finansų ministerija.

Pagarbiai

Lietuvos mokesčių konsultantų asociacijos vardu

Vykintas Valiulis

Prezidentas (iki 2025-05-19)

Tatjana Erdman

Prezidentė (nuo 2025-05-20)

Arūnas Šidlauskas

Valdybos pirmininkas

Rengė:

Narys Vykintas Valiulis

Narys Gintaras Juškauskas

Narė Ingrida Bareikaitė

Narė Virginija Guleva

Narys Mindaugas Lukas

Narė Asta Masilionė